

Motion till riksdagen 2005/06:A8

av Carl B Hamilton m.fl. (fp, m, kd, c)
med anledning av prop. 2005/06:185

Förstärkning och förenkling – ändringar i anställningsskyddslagen och föräldraledighetslagen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens förslag att ta bort säsongsanställning som en särskild anställningsform i anställningsskyddslagen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om fri visstidsanställning i sammanlagt upp till 14 månader under en ramtid av 5 år.
3. Riksdagen beslutar att införa fri visstidsanställning som kan gälla i sammanlagt upp till 24 månader under en ramtid av 5 år, där ingen avtalad anställning får vara kortare än en månad.
4. Riksdagen avslår regeringens förslag att korta kvalifikationstiden för företrädesrätt till återanställning från 12 till 6 månader.
5. Riksdagen beslutar att företrädesrätten till återanställning skall gälla under en period på 12 månader efter avslutad anställning jämfört med 9 månader i dag.

Regeringens förslag

Regeringen föreslår i propositionen flera olika ändringar i lagen om anställningsskydd och i föräldraledighetslagen.

Regeringen föreslår bl.a. förenklingar i lagen om anställningsskydd genom att olika former av visstidsanställningar förs samman till en anställningsform – fri visstidsanställning. Vikariat och provanställningar finns dock kvar som särskilda tidsbegränsade anställningsformer.

Regeringen föreslår vidare en skärpning i lagen om anställningsskydd genom att en arbetstagare som under en femårsperiod varit anställd hos samma arbetsgivare i fri visstidsanställning i sammanlagt 14 månader automatiskt ska övergå i en tillsvidareanställning. Även tid i provanställning räknas in i dessa 14 månader.

Fel! Okänt namn på

Ett ytterligare förslag är att personer som varit anställda hos en arbetsgivare får företräde till återanställning redan efter 6 månaders anställning under de senaste 2 åren.

Regeringen föreslår även förtydliganden i arbetsgivares skyldighet att lämna skriftlig information till arbetstagare om anställningsvillkor och föreslår även en skyldighet för arbetsgivare att i vissa fall informera om lediga arbeten.

För föräldralediga föreslår regeringen att en ny regel införs i föräldraledighetslagen som förbjuder missgynnande av arbetssökande och arbetstagare av skäl som har samband med föräldraledighet. Regeringen föreslår även att uppsägningstiden för en föräldraledig arbetstagare som sägs upp på grund av arbetsbrist ska börja löpa först när arbetstagaren återupptar arbetet.

Arbetsmarknadens krav

Dagens arbetsmarknad skiljer sig på många sätt från den på 1970-talet då merparten av det nuvarande anställningsskyddet tillkom. Produktionen dominerades då av storskaliga företag och anställningar var som regel tillsvidareanställningar. I dag lever vi i ett kunskapssamhälle med större inslag av tillfälliga anställningar. Många anställningar är vikariat, projekt eller någon annan korttidsform. Förändringarna av anställningsskyddet har resulterat i ett allt snårigare och mer svåröverblickbart regelverk.

Den stora majoriteten av dem som arbetar på den svenska arbetsmarknaden har tillsvidareanställningar. Allians för Sverige anser att tillsvidareanställningar ska vara grunden på arbetsmarknaden. Men tidsbegränsade anställningar spelar också en mycket viktig roll. De behövs för att arbetsgivare ska kunna anställa personer vid tillfälliga arbetstoppar och ersätta tillfälligt frånvarande personal. Tillfälliga anställningar är också en viktig bro in i arbetslivet för unga och andra människor med liten eller ingen arbetslivserfarenhet.

Den höga arbetslösheten bland ungdomar och invandrare kan, enligt bl.a. OECD-studier, bero på att anställningsskyddet är mindre flexibelt än vad som krävs i dagens moderna arbetsliv. Anställningar på korttidskontrakt som ett komplement till fasta anställningar gör det möjligt för grupper som står långt från arbetsmarknaden att etablera sig och få arbetslivserfarenhet. Samtidigt är det viktigt att arbetsgivaren ges möjlighet till ett mer långsiktigt åtagande än i dagens system, så att arbetstagaren får en ordentlig yrkeserfarenhet.

Vissa näringar präglas av stora säsongsvariationer och kan inte fungera effektivt och nå positiv lönsamhet utan möjlighet att anställa personal under enbart viss tid av året. Dit hör många arbetsplatser inom turism- och besöksnäring (skidliftar, fjällhotell, skoteruthyrning, skärgårdsföretagare inom t.ex. stug- och båtuthyrning). Liknande förhållanden gäller inom jordbruk och gröna näringar, men även inom vissa delar av detaljhandeln, t.ex. handels- trädgårdar, livsmedelsbutiker som betjänar det rörliga båtfolket, osv. Att omöjliggöra för dessa verksamheter att säsonganställa är att göra såväl gles-

bygd som många småföretagare en stor otjänst och sänka deras ekonomiska förutsättningar, för att inte tala om alla dem, ofta unga människor, som gärna tar dessa jobb som komplement eller extra påhugg.

Det arbete lokalt och på riks nivå som gjorts för att främja turismen i Sverige riskerar också att genom förslaget i långa stycken helt omintetgöras. De människor som förtjänar sitt uppehälle, och ger jobb åt andra människor, inom jordbruk, trädgårdsskötsel, skogsbruk, m.m. kan få sin lönsamhetskalkyl, egna utkomstmöjligheter och anställningsförmåga kraftigt försämrade.

Nya regler om tidsbegränsad anställning

Allians för Sverige anser att det är bra att föra samman olika tillfälliga anställningsformer till en gemensam fri visstidsanställning. Detta är en viktig förenkling i lagen om anställningsskydd som skapar bättre överblick för såväl arbetstagare som arbetsgivare. Allians för Sverige delar dock regeringens bedömning att vikariat och provanställningar bör finnas kvar som egna anställningsformer.

Allians för Sverige menar samtidigt att kollektivavtal som reglerar förhållandena mellan arbetsgivare och anställda är att föredra framför lagstiftning. Arbetsmarknadens parter kan i sina avtal ta hänsyn till olika branschers specifika behov och därmed förbättra flexibiliteten på arbetsmarknaden.

Det finns några problem i regeringens förslag som behöver få en lösning. Den höga arbetslösheten bland ungdomar och invandrare beror på att dagens trösklar är för höga. Det är viktigt att t.ex. ungdomar får möjlighet att prova på ett första jobb samtidigt som första jobbet bör ge en ordentlig arbetslivserfarenhet. En utökad möjlighet till tidsbegränsade anställningar och en längre provperiod innan företrädesrätten gäller jämfört med regeringens förslag skulle ge dem som står utanför arbetsmarknaden en chans att komma in. Allians för Sverige anser även att praktik bör uppmärksammas som ett viktigt sätt för arbetsgivare och arbetstagare att hitta varandra och bereda vägen för en framtida anställning.

Ett annat problem rör säsongsarbete särskilt i branscher där säsongerna är relativt långa. Begränsningen i ramtiden gör att återkommande säsongsanställningar med kompetenshöjande kontinuitet omöjliggörs eller kraftigt försvåras: redan efter ett par år med t.ex. samma handelsträdgårdsanställda står innehavaren inför valet att antingen tillsvidareanställa henne eller honom, trots att inga arbetsuppgifter finns på vintern, eller att säsongsanställa en helt annan och oerfaren person. En fortsatt möjlighet till säsongsanställningar är ett nödvändigt komplement till fria visstidsanställningar.

Allians för Sverige anser det rimligt att tillfälliga anställningar ska kunna gälla för en förhållandevis lång tidsperiod. Det ger både företagare och anställda större möjligheter; flexibiliteten ökar samtidigt som tryggheten ökar för den anställde. Alliansen anser därför att den tidsgräns på 14 månader under en sammanlagd tid av 5 år, som regeringen föreslår, är oacceptabelt snäv. Vi föreslår istället att det ska vara möjligt att anställa en och samma

Fel! Okänt namn på

person i maximalt 24 månader hos samma arbetsgivare under en tidsperiod på 5 år. Ingen avtalad anställning får vara kortare än 1 månad.

Allians för Sverige anser att det är bra att arbetsgivare vågar göra långsiktiga åtaganden gentemot sina anställda. Men för att detta ska vara möjligt bör arbetsgivarna få möjlighet att pröva de anställdas förmåga under en rimlig tid. Vi anser att dagens regler som ger företräde till återanställning efter 12 månaders anställning är en rimlig kompromiss mellan olika intressen, och vi motsätter oss regeringens förslag att sänka gränsen till 6 månader. Den förändring som regeringen föreslår kommer att göra det svårare för ungdomar, sjuk-skrivna samt andra med svag ställning på arbetsmarknaden att få tillfälliga anställningar.

Vi föreslår därför att företrädesrätt till återanställning även i fortsättningen ska gälla efter 12 månaders anställning.

De tidsgränser för tillfälliga anställningar som Allians för Sverige föreslår ger, jämfört med regeringens förslag, arbetsgivarna möjlighet att ha personer tidsbegränsat anställda under en längre tid. Allians för Sverige anser därför att arbetsgivarna bör göra ett större åtagande gentemot de personer de haft tillfälligt anställda. Vi föreslår därför att företrädesrätten till återanställning gäller under en period på 12 månader efter avslutad anställning, jämfört med 9 månader som är fallet idag.

Allians för Sverige föreslår att säsonganställningar, provanställningar och vikariat kvarstår enligt nuvarande regelverk. Det finns dock problem med missbruk av vikariatsanställningar som måste lösas på sikt.

Förstärkt skydd för föräldralediga

Allians för Sverige ger sitt stöd till regeringens förslag om att skärpa skyddet i föräldraledighetslagen mot missgynnande av arbetstagare eller arbetsökande av skäl som har samband med föräldraledighet.

Alliansen stöder även regeringens förslag att ändra i lagen om anställningsskydd så att uppsägningstiden för föräldralediga som sagts upp på grund av arbetsbrist i första hand ska börja löpa när den anställde återupptar arbetet. Detta är en lagändring som partierna inom alliansen fört fram vid flera tillfällen tidigare och vi välkomnar att regeringen till slut hörsammat detta.

Stockholm den 5 april 2006

Carl B Hamilton (fp)

Anders G Högmark (m)

Margareta Andersson (c)

Stefan Attefall (kd)